

|                        |                |                   |                   |
|------------------------|----------------|-------------------|-------------------|
| Türk Dili ve Edebiyatı |                |                   |                   |
| Lisans                 | TYYÇ: 6. Düzey | QF-EHEA: 1. Düzey | EQF-LLL: 6. Düzey |

## Ders Genel Tanıtım Bilgileri

|                                      |                                                                                                    |  |  |
|--------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
| Ders Kodu:                           | TDE205                                                                                             |  |  |
| Ders İsmi:                           | Eski Türkçe: Göktürk ve Uygur Türkçesi                                                             |  |  |
| Ders Yarıyılı:                       | Güz                                                                                                |  |  |
| Ders Kredileri:                      | <div>AKTS</div> <div>4</div>                                                                       |  |  |
| Öğretim Dili:                        | Türkçe                                                                                             |  |  |
| Ders Koşulu:                         |                                                                                                    |  |  |
| Ders İş Deneyimini Gerektiriyor mu?: | Hayır                                                                                              |  |  |
| Dersin Türü:                         | Zorunlu                                                                                            |  |  |
| Dersin Seviyesi:                     | <div>Lisans</div> <div>TYYÇ:6. Düzey</div> <div>QF-EHEA:1. Düzey</div> <div>EQF-LLL:6. Düzey</div> |  |  |
| Dersin Veriliş Şekli:                | Yüz yüze                                                                                           |  |  |
| Dersin Koordinatörü:                 | Doç. Dr. FEYZİ ÇİMEN                                                                               |  |  |
| Dersi Veren(ler):                    | -                                                                                                  |  |  |
| Dersin Yardımcıları:                 |                                                                                                    |  |  |

## Dersin Amaç ve İçeriği

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Dersin Amacı:   | Türk dilleri ailesinin kayda değer en eski yazılı kaynaklarını oluşturan ve Eski Türk Dili adı altında ele alınan Köktürkçe ve Eski Uygur Türkçesi hakkında öğrenciye temel bazı bilgiler vermektir.                                                                                                |
| Dersin İçeriği: | Köktürkçe ve Eski Uygur Türkçesinin konuşulduğu (İslamöncesi dönem) Orta Asya tarihi, başta Runik alfabe ve Uygur alfabesi olmak üzere Köktürkçe ve Eski Uygur Türkçesini yazmada kullanılan alfabeler, eski Türk dili dönemi edebiyatına genel bir bakış, bu sahadaki araştırmaların tarihî seyri. |

## Öğrenme Kazanımları

Bu dersi başarıyla tamamlayabilen öğrenciler;

- 1) Topluca Eski Türk Dili adı altında ele alınan Köktürkçe ve Eski Uygur Türkçesi hakkında temel bilgiler verebilir.
- 2) Başta Köktürk ve Uygur alfabeleri olmak üzere bu dilleri yazmakta kullanılan alfabeler hakkında temel bilgiler verebilir.
- 3) Bu dillerin edebiyatları ve konuşuldukları dönem hakkında bilgiler verebilir.
- 4) Bu dillerin edebiyatları ve konuşuldukları bölgenin tarihi hakkında temel bilgiler verebilir.
- 5) Eski Türk Dili sahasında yapılan araştırmaların tarihî seyri ve halen kullanılan akademik literatür hakkında temel bilgiler verir.

## Ders Akış Planı

| Hafta | Konu                                                                                  | Ön Hazırlık |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 1)    | Genel Giriş: Eski Türkçe ve Eski Türkler hakkında bazı temel bilgiler                 |             |
| 2)    | Ana hatlarıyla eski (İslamöncesi) Türk tarihi                                         |             |
| 3)    | Eski Türk Dili (Köktürkçe ve Uygurca) sahasında yapılan araştırmalara genel bir bakış |             |
| 4)    | Köktürkçe: Genel bir bakış, dilin temel özellikleri                                   |             |
| 5)    | Köktürkçeyi yazmakta kullanılan alfabeler                                             |             |
| 6)    | Köktürkçe metinleri                                                                   |             |
| 7)    | Köktürk edebiyatı ve kültürü                                                          |             |
| 8)    | Köktürk edebiyatı ve kültürü                                                          |             |
| 9)    | ARASINAV                                                                              |             |
| 10)   | Eski Uygur Türkçesi: Genel bir bakış, dilin temel özellikleri                         |             |
| 11)   | Eski Uygur Türkçesini yazmakta kullanılan alfabeler                                   |             |
| 12)   | Eski Uygur Türkçesi metinleri                                                         |             |
| 13)   | Eski Uygur edebiyatı ve kültürü                                                       |             |
| 14)   | Eski Uygur edebiyatı ve kültürü                                                       |             |

## Kaynaklar

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ders Notları / Kitaplar: | Saadet Çağatay, Türk Lehçeleri Örnekleri. VIII. Yüzyıldan XVIII. Yüzyıla Kadar Yazı Dili, III. Baskı, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara 1977; Talat Tekin, Mehmet Ölmez, Türk Dilleri (Giriş), Bilgesu Yayıncılık, İstanbul 2014; Mehmet Ölmez, Köktürkçe ve Eski |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                  | Uygurca Dersleri, Kesit Yayınları, İstanbul 2017; Ahmet Bican Ercilasun, Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara 2016; Talat Tekin, Orhon Yazıtları. Kül Tiğın, Bilge Kağan, Tunyukuk, Bilgesu Yayıncılık, İstanbul 2017; Talat Tekin, Orhon Türkçesi Grameri, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2017.                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Diğer Kaynaklar: | Saadet Çağatay, Türk Lehçeleri Örnekleri. VIII. Yüzyıldan XVIII. Yüzyıla Kadar Yazı Dili, III. Baskı, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara 1977; Talat Tekin, Mehmet Ölmez, Türk Dilleri (Giriş), Bilgesu Yayıncılık, İstanbul 2014; Mehmet Ölmez, Köktürkçe ve Eski Uygurca Dersleri, Kesit Yayınları, İstanbul 2017; Ahmet Bican Ercilasun, Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara 2016; Talat Tekin, Orhon Yazıtları. Kül Tiğın, Bilge Kağan, Tunyukuk, Bilgesu Yayıncılık, İstanbul 2017; Talat Tekin, Orhon Türkçesi Grameri, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2017. |

### Ders - Program Öğrenme Kazanım İlişkisi

| Course Learning Outcomes                                                                                                                    | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|---|---|---|
| Program Kazanımları                                                                                                                         |   |   |   |   |   |
| 1) Türk dilinin gramer özelliklerini bilir.                                                                                                 |   |   |   |   |   |
| 2) Türkçenin özelliklerini evrensel dilbilim kuralları çerçevesinde inceleme bilgisine sahiptir.                                            |   |   |   |   |   |
| 3) Dil ve edebiyat ilişkisini kurar, aktif yazma ve yorumlama faaliyetleri içinde olur.                                                     |   |   |   |   |   |
| 4) Bilgisayar yazılımı ile birlikte bilişim ve iletişim teknolojilerini, en az Avrupa Bilgisayar Kullanma Lisansı Temel Düzeyinde kullanır. |   |   |   |   |   |
| 5) Vurgu, tonlama açısından Türkçeyi estetik bir biçimde kullanır; imla ve noktalama açısından doğru, anlaşılır, etkili yazılar yazar.      |   |   |   |   |   |
| 6) Sahasında yazılmış aktüel bilgileri ve kaynakları bilir, takip eder, kullanır.                                                           |   |   |   |   |   |
| 7) Farklı alfabelerle yazılmış tarihî ve modern Türkçe metinleri anlar, günümüz Türkçesine aktararak üzerlerinde incelemeler yapar.         |   |   |   |   |   |
| 8) Türk dili ve edebiyatı alanında edindiği bilgi ve becerileri, sosyal bilimlerin diğer alanlarında kullanır.                              |   |   |   |   |   |
| 9) Klasik ve modern dönemlere ait edebi eserleri karşılaştırmalı metotlarla inceleme ve değerlendirme bilgisine sahiptir.                   |   |   |   |   |   |
| 10) Türkçe eserleri yazıldığı dönemlerdeki sosyal ve kültürel bağlamı içinde inceleme ve değerlendirme bakış açısına sahiptir.              |   |   |   |   |   |
| 11) Bir yabancı dili Avrupa Dil Portföyü kriteri açısından en az B1 Genel Düzeyinde kullanır.                                               |   |   |   |   |   |

| Course Learning Outcomes                                                                                                                                  | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|---|---|---|
| 12) Eski Türk edebiyatı metinlerini anlama, açıklama ve yorumlamada kullanılan geleneksel metotlarla nesre çeviri, şerh, yorum, tahlil ve inceleme yapar. |   |   |   |   |   |
| 13) Metinleri anlamada filolojik, etimolojik ve semantik yaklaşımları kullanır.                                                                           |   |   |   |   |   |
| 14) Bilimsel ve mesleki etkinliklerinde sosyal, kültürel ve bireysel farklılıklara, evrensel değerlere ve insan haklarına saygılı olur.                   |   |   |   |   |   |

### Ders - Öğrenme Kazanımı İlişkisi

| Etkisi Yok | 1 En Düşük | 2 Orta | 3 En Yüksek |
|------------|------------|--------|-------------|
|            |            |        |             |

|     | Dersin Program Kazanımlarına Etkisi                                                                                                                   | Katkı Payı |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1)  | Türk dilinin gramer özelliklerini bilir.                                                                                                              |            |
| 2)  | Türkçenin özelliklerini evrensel dilbilim kuralları çerçevesinde inceleme bilgisine sahiptir.                                                         |            |
| 3)  | Dil ve edebiyat ilişkisini kurar, aktif yazma ve yorumlama faaliyetleri içinde olur.                                                                  |            |
| 4)  | Bilgisayar yazılımı ile birlikte bilişim ve iletişim teknolojilerini, en az Avrupa Bilgisayar Kullanma Lisansı Temel Düzeyinde kullanır.              |            |
| 5)  | Vurgu, tonlama açısından Türkçeyi estetik bir biçimde kullanır; imla ve noktalama açısından doğru, anlaşılır, etkili yazılar yazar.                   |            |
| 6)  | Sahasında yazılmış aktüel bilgileri ve kaynakları bilir, takip eder, kullanır.                                                                        |            |
| 7)  | Farklı alfabelerle yazılmış tarihî ve modern Türkçe metinleri anlar, günümüz Türkçesine aktararak üzerlerinde incelemeler yapar.                      | 3          |
| 8)  | Türk dili ve edebiyatı alanında edindiği bilgi ve becerileri, sosyal bilimlerin diğer alanlarında kullanır.                                           |            |
| 9)  | Klasik ve modern dönemlere ait edebi eserleri karşılaştırmalı metotlarla inceleme ve değerlendirme bilgisine sahiptir.                                |            |
| 10) | Türkçe eserleri yazıldığı dönemlerdeki sosyal ve kültürel bağlamı içinde inceleme ve değerlendirme bakış açısına sahiptir.                            | 1          |
| 11) | Bir yabancı dili Avrupa Dil Portföyü kriteri açısından en az B1 Genel Düzeyinde kullanır.                                                             |            |
| 12) | Eski Türk edebiyatı metinlerini anlama, açıklama ve yorumlamada kullanılan geleneksel metotlarla nesre çeviri, şerh, yorum, tahlil ve inceleme yapar. |            |

|     |                                                                                                                                     |   |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| 13) | Metinleri anlamada filolojik, etimolojik ve semantik yaklaşımları kullanır.                                                         | 1 |
| 14) | Bilimsel ve mesleki etkinliklerinde sosyal, kültürel ve bireysel farklılıklara, evrensel değerlere ve insan haklarına saygılı olur. |   |

### Ölçme ve Değerlendirme

| Yarıyıl İçi Çalışmaları                           | Aktivite Sayısı | Katkı Payı   |
|---------------------------------------------------|-----------------|--------------|
| Ara Sınavlar                                      | 1               | % 50         |
| Final                                             | 1               | % 50         |
| <b>Toplam</b>                                     |                 | <b>% 100</b> |
| YARIYIL İÇİ ÇALIŞMALARININ BAŞARI NOTU KATKISI    |                 | % 50         |
| YARIYIL SONU ÇALIŞMALARININ BAŞARI NOTUNA KATKISI |                 | % 50         |
| <b>Toplam</b>                                     |                 | <b>% 100</b> |

### İş Yüğü ve AKTS Kredisi Hesaplaması

| Aktiviteler           | Aktivite Sayısı | Aktiviteye Hazırlık | Aktivitede Harçanan Süre | Aktivite Gereksinimi İçin Süre | İş Yüğü   |
|-----------------------|-----------------|---------------------|--------------------------|--------------------------------|-----------|
| Ders Saati            | 13              | 2                   | 3                        |                                | 65        |
| Ara Sınavlar          | 1               | 13                  | 2                        |                                | 15        |
| Final                 | 1               | 14                  | 2                        |                                | 16        |
| <b>Toplam İş Yüğü</b> |                 |                     |                          |                                | <b>96</b> |